

שם המחקר: שימוש בהנחיות ווידאו לשיפור יכולות תעסוקה בקרב מבוגרים עם מוגבלות שכלית

התפתחותית ברמה בינונית ובינונית-נמוכה שגרים במעון פנימייה

שנה : 2022

סוג מחקר : עבודת תזה לתואר שני

מס' קטלוגי : 890-626-2021

שמות החוקרים: תנוויר מולחם-מדלג' בהנחיית דר' שרית שפירו

רשות המחקר: אוניברסיטת חיפה

תקציר מנהלים:

תעסוקה מהווה אחת מכמה גורמים מהותיים וקריטיים לשיפור איכות חייהם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. עבודה מאפשרת שגרת חיים, מפתחת יכולות פיזיות, קוגניטיביות ומיומנויות חברתיות, ומחזקת את תחושת העצמאות. מחקרים קודמים הראו שהנחיית וידאו בקרב משתתפים צעירים הינן יעילות בלימוד פעילויות יומיומיות ובמטלות הקשורות לתעסוקה, אך לא בדקו מבוגרים מעל גיל 50 עם מוגבלות שכלית התפתחותית. המחקר הנוכחי היה הראשון לבחון את השימוש האפקטיבי באסטרטגיית הנחיית וידאו באמצעות מכשיר אייפד בקרב שישה משתתפים מבוגרים (מעל גיל 50) עם מוגבלות שכלית והתפתחותית בינונית ובינונית-נמוכה המתגוררים במעון פנימייה. מחקרים קודמים התמקדו בצעירים ובמבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בעת חקירת השימוש בהנחיות וידאו בלימוד מטלות תעסוקתיות חדשות במסגרות קהילתיות, ככל הנראה מכיוון שלאנשים צעירים יותר קל ללמד מאשר מבוגרים. בנוסף, מבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית נוטים יותר ל"בריאות לקויה, תלות תפקודית, מוגבלות בפעילויות והשתתפות מוגבלת" (Carmeli et al., 2016), מה שיכול להשפיע על יכולת הלמידה שלהם ויכול להסביר מדוע מבוגרים מעולם לא השתתפו במחקרים קודמים.

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבדוק את היעילות של אסטרטגיות של video prompting המוצגות בעזרת מכשיר אייפד על רכישת שתי מטלות עבודה חדשות והשלמת כל שלבי המטלות (ובהתאם לשפר יכולות תעסוקתיות) בקרב שישה משתתפים המאובחנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברמה בינונית ובינונית נמוכה, הגרים במעון פנימייה במרכז הארץ. השערות המחקר היו: 1). השימוש בvideo prompting לבד (בלי עוד אסטרטגיות לימוד) כאשר מוצגות באמצעות מכשיר האיפד יגדיל את אחוז השלבים שהושלמו באופן נכון במהלך שלבי ההתערבות והמעקב (ללא הנחיות וידאו) בהשוואה לשלב הבסיסי. 2). אם video prompting לבד אינו אפקטיבי, הוספת הנחיות פיזיות תעזור למשתתפים לבצע את השלבים בצורה נכונה. 3). המשתתפים ייהנו

לצפות ולבצע את המטלות עם video prompting, שיכולה להוביל לתחושת עצמאות. באופן דומה, אנשי הצוות יתפסו הנחיות וידאו כמועילות ובכך יעזרו להם להקדיש זמן למטלות ופעילויות אחרות מעבר למתן הנחיות ישירות לכל שלב במטלה.

תוצאות המחקר הראו ששתי המטלות בוצעו באופן טוב יותר כאשר הוצגו הנחיות הווידאו באמצעות

האייפד. כך שהממוצעים והרמות הוגדלו עם תחילת שלב ההתערבות. עם זאת, הנחיית וידאו לבד ללא אסטרטגיות הוראה אחרות לא הייתה יעילה כפי שהושער במחקר בעת לימוד שני משתתפים איך לבצע שלבים מסוימים באחת מהמטלות. תוצאות שלב המעקב הראו שונות בין המשתתפים, כך ששלושה משתתפים הצליחו לשמור על ביצועיהם והשאר הראו ביצועים מופחתים במהלך השבוע השני והשלישי למעקב לאחר השלמת שלב ההתערבות. ראיונות לאחר סיום שלב התערבות עם אנשי צוות העלו כי לדעתם הנחיות הווידאו היו יעילות מאוד בלימוד כל המשתתפים מטלות עבודה חדשות ושיערו כי אסטרטגיה זו תהפוך לשיטה קבועה בעת לימוד מטלות חדשות לדיירים.

אנו מקווים שהמחקר הנוכחי יסייע למחקר עתידי עם האוכלוסייה הספציפית הזו שגם צריך לשקול

הכללת יותר אנשים עם תפקוד נמוך שמעולם לא נחשפו למטלות עבודה על מנת לספק הזדמנויות תעסוקה. בנוסף, מחקרים עתידיים עשויים לשקול להקצות פרק זמן ארוך יותר מהתקופה ששומשה במחקר הנוכחי, בכדי ללמד את המשתתפים כיצד להפעיל את המכשיר בעצמם ולקחת בחשבון בחינת והתייחסות לקשיים העיקריים המעכבים את השימוש העצמאי באייפד, אשר עשוי לספק למשתתפים תחושת עצמאות.

אנו גם מקווים שהמחקר שלנו ישפוך אור על מרכזי התעסוקה במעונות פנימייה ויעודד חוקרים להמשיך

לבחון הנחיות מבוססות וידאו עם יותר משתתפים ומטלות עבודה שונות. לגבי יצירת קטעי וידאו, מחקרים עתידיים עשויים לשקול בניית עיצוב המתייחס להתאמות העונות על הצרכים המדויקים של אוכלוסייה ספציפית זו. מחקרים עתידיים עשויים גם לבחון או להשוות הנחיות אחרות המועברות ביחד עם הנחיית וידאו (מלבד הנחיות פיזיות) כדי ללמד משתתפים מבוגרים צעדים שנחשבים לקשים ומורכבים ללמידה באמצעות צפייה בסרטונים בלבד.

למרות התוצאות המבטיחות של המחקר הנוכחי, יש לציין מספר מגבלות. ראשית, הגבלת הקריטריון;

יצירת מבנה מחקר עם שישה משתתפים במקום לחלקו לשתי יחידות שכפול, מה שהיה יכול להגדיל את מספר ההשוואות ואת עוצמת המחקר.

מגבלה נוספת הייתה שהמשתתפים היו צפויים להשתמש באייפד בעצמם ולהסתמך פחות על אנשי

הצוות. עם זאת, רק שני משתתפים הצליחו להפעיל את הווידאו קליפ בעצמם ולעבור לסרטון הבא, אך הם היו

זקוקים להנחיות מילוליות קבועות בכדי לבצע את הפעולה הזו. זה מצביע על כך שמחקר עתידי צריך לשקול פיתוח יישומים המותאמים למאפיינים המוטוריים ומחוות המגע של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברמה בינונית-נמוכה. כמו כן, נציין כי לא הערכנו את יכולתם של המשתתפים לבצע שלבים ספציפיים מסוימים שעלולים להיחשב קשים לביצוע לפני תחילת המחקר (כלומר פתיחה וסגירה של הרוכסן של הקלמר במטלה השנייה) עקב העובדה שהסתמכנו על הערכות הפיזיותרפיסט והמרפאה בעיסוק של המעון לגבי המיומנויות המוטוריות של המשתתפים, מה שהראה שאף אחד מהם לא הראה קשיים או מגבלות במיומנויות אלו. חוסר היכולת לבצע פעולות אלו עשוי להיות גם תוצאה של חוסר ניסיון. אם היינו מעריכים את יכולתם של המשתתפים לבצע את השלבים הללו לפני תחילת המחקר, ולהקדיש פרק זמן ללמד אותם כיצד לבצע את השלבים הללו, בפרט, עומר ואמילי; שלא יכלו להשלים את השלבים הללו בעצמם, ייתכן שהם היו מראים תוצאות טובות יותר.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)